

Kommissionens arbetsprogram 2016

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 12 november 2015 att ge samtliga utskott möjlighet att yttra sig över Kommissionens arbetsprogram 2016 – Dags för nya tag (KOM(2015) 610 slutlig).

Arbetsmarknadsutskottet lyfter i det här yttrandet fram vissa förslag som berör utskottets beredningsområde.

Utskottet ser fram emot att utstationeringsdirektivet ses över så att social dumpning och lönepress nedåt förhindras. Vidare välkomnar utskottet en diskussion bland EU:s samtliga medlemsstater om den sociala dimensionen och anser att dessa frågor måste ges ökat utrymme för att söka kompensera för obalanser inom unionen.

I yttrandet finns en avvikande mening (M, C, L, KD) och ett särskilt yttrande (SD).

Utskottets överväganden

Kommissionens arbetsprogram 2016

Europeiska kommissionen presenterade den 27 oktober 2015 Kommissionens arbetsprogram 2016 – Dags för nya tag (KOM(2015) 610 slutlig). Det är Junckerkommissionens andra arbetsprogram, och liksom det första utgår det från kommissionens tio politiska prioriteringar för mandatperioden. I arbetsprogrammet redogör kommissionen för de åtgärder som den planerar att vidta under 2016. Med arbetsprogrammet vill man möta utmaningarna med flyktingkrisen, arbetslösheten, bristen på nya jobb, utebliven tillväxt, ett fördjupat EMU, klimatförändringar och instabilitet i EU:s grannländer.

Arbetsprogrammet åtföljs av sex bilagor med förteckningar över nya initiativ, förslag inom Refitprogrammet (programmet för EU-lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat), prioriterade förslag, förslag som ska dras tillbaka, rättsakter som ska upphävas samt rättsakter som börjar tillämpas under 2016.

Bland de nya initiativen finns ett paket för arbetskraftens rörlighet (bil. 1, nr 8) och en pelare för sociala rättigheter (bil. 1, nr 14). Paketet för arbetskraftens rörlighet består bl.a. av förslag om ändringar av utstationeringsdirektivet och av förordningarna om samordning av de sociala trygghetssystemen. Pelaren för de sociala rättigheterna avser frågan om ökad konvergens när det gäller sysselsättnings- och socialpolitik inom ramen för den ekonomiska och monetära unionen (EMU).

Kommissionens vice ordförande Valdis Dombrovskis, som ansvarar för euron och dialogen mellan arbetsmarknadens parter på EU-nivå, lämnade information om arbetsprogrammet till arbetsmarknadsutskottet vid ett utskottssammanträde den 19 november 2015.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar inledningsvis att flertalet bedömare, exempelvis Konjunkturinstitutet och Riksbanken, är överens om att den globala återhämtningen fortsätter. Särskilt den amerikanska tillväxten är stark, men även Europa lämnar stegvis en lång period av ekonomisk stagnation och arbetslöshet i spåren efter finanskrisen. Den starkare ekonomiska utvecklingen bidrar till ett förbättrat konjunkturläge och en fallande arbetslöshet i flera av de EU-länder som tidigare behövde stöd, exempelvis Lettland, Irland, Spanien och Portugal.

På samma gång är skillnaderna mellan länderna fortsatt stora. Långtidsarbetslösheten är fortfarande ett stort problem liksom ungdomsarbetslösheten, och klyftor mellan länder och mellan grupper riskerar att permanentas. Utskottet anser mot den bakgrunden att tillväxt och jobb måste sättas högst på den politiska dagordningen. Utskottet välkomnar därför den inriktning på den

ekonomiska politiken som kommissionen lanserar, där ökade investeringar lyfts fram.

Medlemsstaterna har och ska fortsatt ha det främsta ansvaret och verktygen för arbetsmarknadspolitiken. Men alla tillgängliga EU-medel och instrument måste mobiliseras för att hantera de utmaningar som Europa står inför. Utskottet anser att EU har en viktig roll i att stödja medlemsstaterna i deras ansträngningar. Det är viktigt att riva hinder mellan EU-länder och gentemot länder utanför EU för att möjliggöra en ökad rörlighet över gränserna.

Utskottet noterar att det finns tecken på att matchningen på de europeiska arbetsmarknaderna har försämrats sedan den ekonomiska krisens utbrott. Europa som helhet har också ett långsiktigt behov av att säkra tillgången på arbetskraft, och utifrån detta perspektiv kan man se den fria rörligheten som ett sätt att på europeisk nivå uppnå en väl fungerande arbetsmarknad. För den enskilda individen kan arbete i ett annat EU-land dessutom ge möjlighet att förverkliga drömmar och få berikande upplevelser. En ökad rörlighet på de europeiska arbetsmarknaderna är därför värdefull för både individen och samhället.

Men det finns också risker med den fria rörligheten. Kommissionären för sysselsättning Marianne Thyssen betonade i Dublin den 13 november 2015 att den fria rörligheten kan stödja en gemensam ekonomisk tillväxt endast om strukturella reformer också genomförs i de länder där arbetskraften flyttar från. Annars riskerar den fria rörligheten att leda till just det som vi vill motverka, nämligen ökande klyftor och tillväxt endast i ekonomiskt starka medlemsländer. Detta är en lärdom och en inställning som utskottet ställer sig bakom och som det är mycket viktigt att ta med sig i det fortsatta arbetet för en hög sysselsättning och social sammanhållning i alla medlemsländer.

Det är också viktigt att slå fast, vilket utskottet gjorde även vid behandlingen av förra årets arbetsprogram, att den fria rörligheten och en gemensam europeisk arbetsmarknad, inte får leda till social dumpning. Enligt utskottet borde det vara en självklar utgångspunkt att de som arbetar i Sverige ska ha lika löner och lika villkor oavsett varifrån de kommer. Svenska villkor ska gälla alla som arbetar på den svenska arbetsmarknaden (jämför 2014/15:AU2y).

Till de initiativ som kommissionen har föreslagit ska ingå i paketet om arbetskraftens rörlighet hör bl.a. en riktad översyn av utstationeringsdirektivet. Detta är något som utskottet välkomnar, och i sammanhanget ska det uppmärksammas att kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker i sitt tal inför Europaparlamentet om tillståndet i unionen den 9 september 2015 betonade att en grundläggande princip för den fria rörligheten just är lika lön för lika arbete. Utskottet ser fram emot att utstationeringsdirektivet ändras så att social dumpning och lönepress nedåt förhindras. För att säkra en likabehandling av löntagare behövs det ändringar som säkerställer direktivets karaktär av minimidirektiv. På sikt menar utskottet att ett juridiskt bindande socialt protokoll också bör införas (se vidare bet. 2012/13:AU5, rskr. 2012/13:53).

När det gäller ökad konvergens inom sysselsättnings- socialpolitiken handlar det såvitt utskottet förstår om ökad styrning genom bl.a. bästa praxis och kartläggning av sociala föredömen. Utskottet välkomnar en diskussion om den sociala dimensionen och anser att dessa frågor måste ges ökat utrymme för att i någon mån söka kompensera för obalanser inom unionen.

Utskottet uppfattar emellertid arbetsprogrammet på så vis att kommissionen tänker sig att en diskussion om den sociala dimensionen ska föras inom ramen för den ekonomiska och monetära unionen (pelaren för sociala rättigheter). När det gäller områden som är fundamentala för alla medlemsstater – och hit hör självfallet sysselsättnings- och socialpolitiken – framstår det för utskottet som naturligt och angeläget att dessa också framöver ska diskuteras och beslutas av alla 28 medlemsstater. Nya processer och verktyg för euroområdet bör därför inte användas inom dessa områden, vilket också var den ståndpunkt som regeringen fick stöd för vid överläggningen med utskottet inför förhandlingar om rådsslutsatser.

Kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker har en annorlunda ingång när han uttrycker det som att initiativ inom ramen för pelaren för sociala rättigheter till att börja med bör diskuteras inom kretsen euroländer. En sådan inriktning och snävare avgränsning avspeglas dock inte i rådets slutsatser om social styrning i ett inkluderande Europa, vilket utskottet noterar med tillfredsställelse (se slutsatserna från Epscomötet 7 december 2015).

Utskottet vill understryka att den öppna samordningsmetoden och den europeiska planeringsterminen är bra verktyg att använda sig av, förutsatt att dessa instrument respekterar den kompetensfördelning som finns mellan EU och dess medlemsstater på det social- och sysselsättningspolitiska området. Delaktighet från arbetsmarknadens parter är en självklarhet i detta sammanhang, och utskottet noterar med gillande att vikten av en fördjupad dialog med parterna betonades av vice ordförande i EU-kommissionen Valdis Dombrovskis vid dennes besök hos utskottet.

Stockholm den 19 januari 2016

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Elisabeth Svantesson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Elisabeth Svantesson (M), Annelie Karlsson (S), Katarina Brännström (M), Ann-Christin Ahlberg (S), Sven-Olof Sällström (SD), Hanif Bali (M), Annika Qarllsson (C), Marco Venegas (MP), Christian Holm Barenfeld (M), Eva-Lena Jansson (S), Paula Bieler (SD), Fredrik Malm (L), Désirée Pethrus (KD), Magnus Manhammar (S), Serkan Köse (S), Johan Andersson (S) och Christina Høj Larsen (V).

Avvikande mening

Kommissionens arbetsprogram 2016 (M, C, L, KD)

Elisabeth Svantesson (M), Katarina Brännström (M), Hanif Bali (M), Annika Qarlssoon (C), Christian Holm Barenfeld (M), Fredrik Malm (L) och Désirée Pethrus (KD) anför:

Vi begränsar vår avvikande mening till frågan om en översyn av utstationeringsdirektivet. Inledningsvis vill vi framhålla att vi instämmer i att arbetstagarnas och företagens rörlighet över gränserna är något positivt som skapar möjligheter för många, såväl människor som företag, att utvecklas. Vi anser att Europa bör bejaka en öppnare arbetsmarknad, både inom unionen och i förhållande till övriga världen. Inte minst med tanke på den åldrande befolkningen kommer Europas länder att vara beroende av att människor från andra länder vill arbeta i unionens medlemsländer. Mot den bakgrunden välkomnar vi att kommissionen ökar ansträngningarna för att underlätta rörligheten inom EU.

När det gäller initiativet om en översyn av utstationeringsdirektivet vill vi lyfta fram att det bland EU:s 28 medlemsländer finns olika arbetsmarknadsmodeller, som på många sätt skiljer sig åt sinsemellan. Vi anser att det är en viktig princip att medlemsstaterna inom ramen för EU-rätten har möjlighet att värna och utveckla sina respektive arbetsmarknadsmodeller.

Med syftet att förbättra tillämpningen och efterlevnaden av utstationeringsdirektivet antogs för mindre än två år sedan ett tillämpningsdirektiv; tidsfristen för medlemsstaterna att införliva dessa bestämmelser i sin nationella lagstiftning löper ut i mitten av 2016. Liksom vid föregående års behandling av kommissionens arbetsprogram anser vi att detta är viktiga steg som kan bidra till förbättringar för alla parter, varför prioriteringen borde vara att få dessa nya regler på plats – i stället för att redan nu inleda en översyn av utstationeringsdirektivet (jämför 2014/15:AU2y). Dessutom är det högst osäkert om en eventuell omförhandling av utstationeringsdirektivet skulle leda till ett för Sverige förbättrat slutresultat eller i tillräcklig utsträckning ta hänsyn till den svenska arbetsmarknadsmodellen. Med ett liknande resonemang menar vi att ett juridiskt bindande socialt protokoll bör undvikas (se vidare bet. 2012/13:AU5, rskr. 2012/13:53).

Särskilt yttrande

Kommissionens arbetsprogram 2016 (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) och Paula Bieler (SD) anför:

Sverigedemokraterna är på ett generellt plan positiva till den fria rörligheten för varor, tjänster, kapital och arbetskraft inom EES-området. För att motverka lönedumpning på den svenska arbetsmarknaden anser Sverigedemokraterna emellertid att det behövs en kraftig reformering av utstationeringsdirektivet, med bl.a. en borte gräns för hur länge en arbetstagare kan vara utstationerad i Sverige.

I nuläget välkomnar vi ändå att kommissionen avser att göra en riktad översyn av utstationeringsdirektivet. Även om vi menar att det behövs mer långtgående förändringar väljer vi – liksom vid Utstationeringskommitténs arbete och betänkandet Översyn av lex Laval (SOU 2015:83) – att inte lämna något alternativt ställningstagande. Därmed lämnar vi här ingen avvikande mening utan avvaktar resultatet av översynen och kommer om det behövs återkomma till frågan senare.